

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

Records de quan l'escriptor era prescriptor

ETS MÉS DE BRADBURY O DE VERNE?

Hem rellegit el recull de contes de Ray Bradbury *Les daurades pomes del sol*. RBA en prepara una nova edició en català per a després de l'estiu. Mentrestant, en tenim una d'antiga, del 1987, feta per Jordi Fernando i publicada a Pleniluni. En aquest recull, la majoria de relats són dels anys 50 del segle passat. Són contes molt personals, molt moralistes, d'un gènere fantàstic que, de vegades involuntàriament, s'acosta a la ciència-ficció. Si en parlem és perquè, sense adonar-se'n, com també va fer Jules Verne en el seu moment, alguns dels relats esdevenen premonitoris. A Verne l'interessava l'argument i s'inventava possibles avenços de la humanitat bàsicament per utilitzar-los com a vehicle de la història que volia explicar. Per això hi trobem un plantejament poc psicologista, encara que l'autor s'inventés un món futur ple d'innovacions i assoliments tecnològics impossibles ni tan sols d'imaginar pels seus contemporanis. El cas de Bradbury, en les obres més fantàstiques, és semblant, però amb la gran diferència que la seva intenció és clarament poètica i reivindicativa, com la literatura d'Isaac Asimov. Així, en Verne, un cop has admirat la capacitat de fabulació que tenia, et centres en la història fabulosa que et vol explicar, que és el que t'enganxa, tal com probablement passava amb els seus coetanis, un cop assumida la proposta *forassenyada* de l'autor (vaixells que van per sota el mar, coets que van per l'espai...). El que fa que els relats de Bradbury que esmentem (i altres propostes d'altres autors més de ciència-ficció, com Asimov) siguin diferents és la seva intenció obertament moralitzadora. Per aquesta raó és perfectament possible que un amant de Verne no suporti l'angoixa vital que transmeten sovint Bradbury, Asimov o fins i tot Orwell a *1984*, sent com podrien ser tots tres en diferents graus autors de ciència-ficció.

ETS MÉS DE VERNE O DE BRADBURY?

En un dels relats del recull, *L'assassí*, és on Bradbury se'ns manifesta més intuïtiu i premonitori. Es tracta d'una mena de farsa en què, en un món futur no gaire llunyà (hi ha cotxes, gelats de xocolata, fil musical, psiquiatres...) un home comença a assassinar els objectes electrònics que l'envolten perquè no els suporta més. Es treu el "radiotransmissor de polsera", el tira a terra i l'aixafa, dispara a la tele, llença el telèfon al triturador d'escombraries, etc. És fantàstic de llegir com arriba a posar-se histèric perquè tornant amb autobús a casa, després

de treballar, tot de passatgers parlen en veu alta amb la dona a través del seu "radiotransmissor de polsera" tot just per dir-li hola, per quin carrer està passant i quant trigarà a arribar a casa. Els sonal'escena? Està escrita el 1953. La diferència amb Verne és que la qüestió tecnològica (viu en una casa robotitzada gairebé a la manera de *Mon oncle*, de Tati, o fins i tot de *Temps moderns*, de Chaplin) és el tema. I la reflexió sobre la qüestió, la intenció inicial. Tan sols s'acosta a Verne en el fet que quan va escriure el relat no existien cases ultrarobotitzades (ni tan sols a les pàgines del professor Franz de Copenhague, al *TBO*) ni aparells intercomunicadors personals sense fils. Bradbury pinta una societat histèrica, dominada per la nova tecnologia, que no suporta estar *desconnectada*. I que, per aquesta raó, està supercontrolada. Els sona, això, també?

L'any 1953 un escriptor encara podia ser un referent moral i ètic. Per això *prescrivia* un relat com aquest, vagament futurista. Avui, probablement per sort, els escriptors no prescrivim gaire o gens. Ho fan els tertulians de la ràdio i la tele. I, de vegades, també semblen de ciència-ficció.

EL LLIBRE QUE SE'N VA

Quotidianament podem observar, al metro o a l'autobús, imatges que serien perfectes per a un anunci de publicitat de lectors electrònics. Dones relaxades, tranquil·les, enmig de la gernació, que llegeixen el seu e-book amb una mà, pendents només d'haver de tocar lleugerament un punt de la pantalla per passar pàgina. Al costat, nerviosa, neguitosa, una altra dona amb un totxo d'un *bestseller*, sabent que l'únic moment del dia que té per llegir és aquest i tot són problemes perquè, a més, el llibre ni tan sols no li cap a la bossa i, amb gent a banda i banda, cada vegada que ha de passar pàgina és un cristo. Aquesta és l'esquerda, i cada cop s'anirà fent més gran, per més que hi hagi editorials imaginatives que intentin evitar-ho. Per això gairebé entenedreix, per romàntica i suïcida, una iniciativa com la d'Ediciones B, els *librinos*: molt ben editats, de mida mini (8 x 10), fets amb amor i ganes d'agradar. Hi tenen una varietat gran d'autors (el català, tret d'un llibre sobre el Barça, no hi és), inclouen fins i tot un volum de *Mortadelo y Filemón*, i et caben a la butxaca de la camisa. És una iniciativa que arriba, probablement, deu anys tard. Tal com està el mercat del llibre, iniciatives originals i ben fetes com aquesta estan abocades ja des d'ara al mercat del regal, que sembla que serà el destí final de qualsevol llibre publicat en paper d'aquí pocs anys. ♦♦

QUAN RAY BRADBURY PUBLICAVA LES SEVES NOVEL·LES I CONTES, L'ESCRITOR ENCARA PODIA SER UN REFERENT ÈTIC I MORAL. GETTY IMAGES